

Bærumsbarnehagen

Årsplan

Lommedalen barnehage

*Trygge og robuste barn –
Sammen skaper vi fremtiden!*

Innhold

Velkommen til Lommedalen barnehage	2
Vårt mandat.....	2
Bærumsbarnehagen.....	3
TETT PÅ – kvalitet i bærumsbarnehagen.....	3
Samarbeid mellom hjem og barnehage	4
Barnehagens pedagogiske arbeid	5
Lommedalen barnehages satsingsområder:	5
1. Kommunikasjon og språk.....	5
2. Livsmestring.....	6
3. Digital barnehage.....	7
4. Uteliv.....	8
Barnehagens verdigrunnlag	9
1. Barn og barndom	9
2. Demokrati	9
3. Mangfold og gjensidig respekt	9
4. Likestilling og likeverd.....	10
5. Bærekraftig utvikling.....	10
6. Fysisk og psykisk helse	11
Barnehagens formål og innhold	13
1. Omsorg	13
2. Lek	13
3. Læring.....	14
4. Danning.....	14
5. Vennskap og fellesskap	15
Barnehagens arbeidsmåter	15
1. Barns medvirkning.....	15
2. Progresjon	16
3. Pedagogiske verktøy	16
Overganger	17
Når barnet begynner i barnehagen – tilvenning	17
Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager	18
Fra barnehage til skole	18
Barnehagens fagområder	19
1. Kommunikasjon, språk og tekst.....	19
2. Kropp, bevegelse, mat og helse	19
3. Kunst, kultur og kreativitet	19
4. Natur, miljø og teknologi	19
5. Antall, rom og form	20
6. Etikk, religion og filosofi	20
7. Nærmiljø og samfunn.....	20
Barnehagen som pedagogisk virksomhet	21
Planlegging.....	21
Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis	21
Dokumentasjon	22
Tverrfaglig samarbeid.....	22
Plan for kompetanseutvikling	23

Velkommen til Lommedalen barnehage

De fleste barn tilbringer store deler av barndommen i barnehagen. Her skal livet leves; i en ramme av omsorg, lek, læring og danning utvikler barna seg i rasende fart. I løpet av årene i barnehagen lærer barna seg å snakke, å bygge hytte, å være en løve, å bli med på leken, å hjelpe andre, å klatre opp i et tre, å fortelle eventyr, å ake på magen ned bakken, å lage superstor fart på huska, å undre seg og forske på alt det underlige som finnes i verden.

Vi i Lommedalen barnehage ønsker å tilby barna et godt omsorgs- og læringsmiljø, der leken er sentral. Det skal være trygt og godt å være barn i vår barnehage, og samtidig morsomt og utviklende.

*Vår visjon er å legge til rette for en barndom
som gir trygge og robuste barn!*

Litt om oss:

Lommedalen barnehage ble bygget i 1980, og pusset opp og utvidet i 2007. Eier av barnehagen er Bærum kommune.

Vi følger gjeldende pedagog- og personalnorm og har utdannede barnehagelærere i alle pedagogstillinger. For tiden går 50 barn i Lommedalen barnehage og vi er 20 ansatte.

Kontakt

Adresse: Gamleveien 86, 1350 Lommedalen

Tjenesteleder: Vibeke Granlund
456 07 824

Postadresse: Bærum kommune, Lommedalen barnehage, Postboks 700, 1304 Sandvika.

Epost: lommedalen.barnehage@baerum.kommune.no

Organisering av avdelinger, baser og grupper:

De yngste barna er samlet på Venus, mens de eldste barna går på Mars og Tellus.

Mars og Tellus har også aldersdelte grupper på tvers av avdelingene.

Vårt mandat

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet

Barnehagen er ifølge [Rammeplan for barnehagen](#) en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Dette skal gjøres i samarbeid og forståelse med barnas hjem. Både foreldre og personalet må forholde seg til at barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag som det er barnehagens oppgave å forvalte.

Årsplan

Årsplanen er både personalets arbeidsredskap og vår faglige plattform. Planen gir informasjon om hvordan barnehagelovens bestemmelser om innhold (§ 2) og barns rett til medvirkning (§ 3) og rammeplanen følges opp, dokumenteres og vurderes. Den viser sammenhengen mellom konkrete aktiviteter og de overordnede målene. I tillegg utarbeider avdelingene og klubbene som gir oversikt over temaarbeid og aktiviteter.

Bærumsbarnehagen

I Bærum er det, i tillegg til rammeplanen, utarbeidet en barnehagemelding for bærumsbarnehagen, [Barnehagemelding 2015-2025](#).

Arbeidet med barnehagemeldingen skal bidra til at det blir et likeverdige og enhetlige barnehagetilbud i alle Bærums barnehager, for alle barn og foreldre. Tidlig innsats, mestringsperspektivet og samarbeid og samhandling skal vektlegges i bærumsbarnehagen. Barnehagen skal ses på som første trinn i utdanningsløpet, og **lek, språk og god helse** er spesielle faglige satsingsområder.

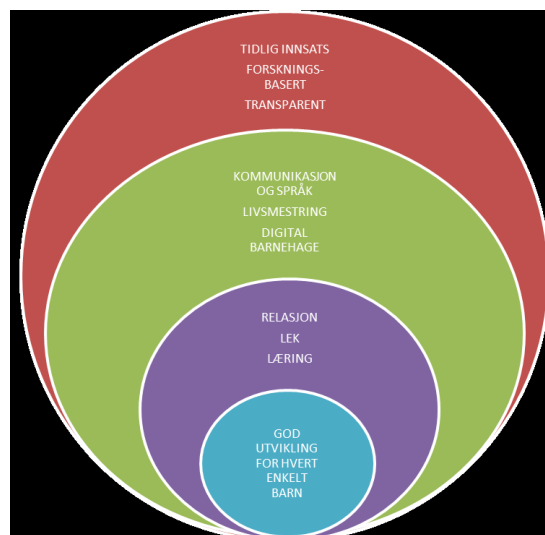
Som oppfølging av barnehagemeldingen utarbeides det kvalitetsplaner. Kvalitetsplanen skal bidra til likeverdige barnehagetilbud i Bærum og sikre tidlig innsats og bedre læring for barna i bærumsbarnehagen. Kvalitetsplanen, [Lek og læring – rammeverk for bærumsbarnehagen](#), som gjelder fra 2019 skisserer satsingsområdene:

- **Kommunikasjon og språk**
- **Livsmestring**
- **Digital barnehage**

Lommedalen barnehage har lang tradisjon med fokus på uteliv, lek og læring i naturen. Derfor velger vi å ha **uteliv** som vårt fjerde satsingsområde i årene fremover.

TETT PÅ – kvalitet i bærumsbarnehagen

Med «TETT PÅ», som bygger på nyere forskning om kvalitet i barnehagen, ønsker vi å etablere et helhetlig system for å støtte barnas utvikling og læring. Målet er at de ansatte skal bli enda bedre til å fremme barnas trygghet, trivsel, læring og språkutvikling i hverdagen og er utarbeidet for å styrke kompetanse og kvalitet i barnehagene i Bærum kommune. Samspill med varme og stimulerende voksne er barnehagekvalitet for alle barn, og vil legge et grunnlag som all utvikling og livsmestring bygger på.

I TETT PÅ skal CLASS (Classroom Assessment Scoring System) brukes som verktøy for å måle og forbedre kvaliteten i bærumsbarnehagen. Følgende områder, og kvaliteten på disse, blir det fokusert på: **emosjonell støtte, organisering av avdeling og støtte til læring og utvikling.**

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene, og ivareta foreldrenes rett til medvirkning. Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.

Dere foreldre/foresatte er barnehagens nærmeste samarbeidspartnere. Dere har ansvaret for barnas oppdragelse, mens barnehagen skal være en støtte for dere i omsorgs- og oppdrageropp gavene. Vi arbeider for at samarbeidet skal være preget av åpenhet, tillit og gjensidig respekt. Vi ønsker at dere foreldre skal være med på å skape den gode barnehagen.

Barn og foreldres trygghet henger sammen. All tid og engasjement dere foresatte bruker i barnehagen er derfor en investering i barnas trivsel i barnehagen. Dere inviteres til å komme med forslag og ideer, delta på foreldremøter, ulike sosiale arrangementer og i barnehagens samarbeidsutvalg.

Dere får tilbud om oppstartsamtale, to årlige foreldresamtaler samt foreldremøter. I tillegg arrangerer vi diverse **uformelle arrangementer**, som for eksempel foreldretreff. Vi ønsker at disse møtene i barnehagen skal være en møteplass der dere kan bli kjent med andre foreldre, og utvikle et sosialt nettverk i nærmiljøet.

Som foreldre/foresatte sikres dere medvirkning på barnehagens samlede virksomhet gjennom deltakelse i foreldreråd, foreldrenes samarbeidsutvalg (FAU) og samarbeidsutvalg (SU).

Både foreldre og personalet må forholde seg til at barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag som det er barnehagens oppgave å forvalte.

Barnehagens pedagogiske arbeid

Lommedalen barnehages satsingsområder:

1. Kommunikasjon og språk

Barnehagen skal støtte barns bruk av språk som redskap for å tenke og gi uttrykk for egne meninger og følelser. Alle barn skal få en god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. Barnehagen skal fange opp og støtte barn som trenger ekstra støtte i sin språkutvikling. (Rammeplanen).

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Bærum kommune har utarbeidet en standard for språkarbeid i bærumsbarnehagen. Denne beskriver hvordan barnehagens ansatte skal jobbe med barns språkutvikling. Blant annet skal alle barn bli lest for hver dag, barna inviteres til gode dialoger med voksne og det jobbes systematisk med ord- og begrepslæring.

Vi kartlegger jevnlig barnehagens språkmiljø og barnas språkutvikling. Kartlegging av enkeltbarns språkutvikling gjøres etter behov og alltid med foresattes samtykke. Vi samarbeider med Språksenteret i Bærum om ulike tiltak for å styrke språkmiljøet i barnehagene.

Konkrete tiltak i det daglige arbeidet med barna:

- Vi har fokus på å være gode språkmodeller, med vekt på tydelig uttale.
- Vi støtter barna i deres språkutvikling, og setter beskrivende ord på barns opplevelser og inntrykk. Vi stiller barna åpne spørsmål (som krever mer enn ett-ords-svar) og utvider samtalen med barna ved å bruke flere runder med frem-og-tilbake utveksling (turtaking). Vi gir barna tid til å svare eller uttrykker seg.
- Vi er positive forsterkere (vi gjentar det barna sier ved å uttale det riktig, men uten å rette på barnets uttale).
- Vi har bøker tilgjengelig og leser høyt for alle barn hver dag. Vi leker med rim og regler, synger, har planlagte og spontane samtaler/samlinger, med fokus på å bruke språk og lære begreper.
- Vi benytter konkrete som støtte for språkutvikling.
- Vi legger til rette for lek og aktiviteter på tvers av alder, slik at barna kan være gode språkmodeller for hverandre.

Progresjonsplan for satsingsområdet Kommunikasjon og språk		
1 – 2 år	3 – 4 år	5 – 6 år
Benevne og beskrive alt barna gjør og opplever. Gi respons på barns ulike uttrykk. Innlede dialog med barna, også de som ikke har et godt utviklet talespråk.	Fortsette å bruke et rikt språk med lange setninger og avanserte ord. Stille åpne spørsmål til barn, og gi dem tid til å respondere. Delta i lange dialoger med barna, der ansattes interesse inspirerer til læring og forståelse.	Leke med skrift, tekst og bokstaver. Undre seg sammen med barn; invitere til refleksjon og abstrakt tenking. Hjelpe barn med å bli med i avansert rollelek gjennom å beherske språk og lekekoder.

2. Livsmestring

Barna skal oppleve trygghet og trivsel i barnehagen, og utvikle god selvfølelse og et positivt selvbilde.

Personalet skal jobbe systematisk med å skape et trygt fellesskap, der barna trives, utvikler seg, lærer og opplever lek og vennskap. Alle ansatte setter personlige mål for egen samspillskompetanse ved å gi barna både emosjonell og atferdsmessig støtte, og støtte til læring og utvikling.

Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Når vi støtter barn i å takle uenigheter, konflikter, små og store sorger i livet, (fremfor å skjerme dem mot all motgang), lærer de å tro på egne evner og utvikler god selvfølelse.

Progresjonsplan for satsingsområdet Livsmestring		
1 – 2 år	3 – 4 år	5 – 6 år
God og trygg tilvenning i barnehage Tilknytningsvoksne – å ha sin egen trygge voksne den første tiden i barnehagen Hjelp til å forstå og håndtere egne følelser Støtte til å delta i et sosialt fellesskap med andre barn Støtte til å mestre stadig nye utfordringer; fysisk og mentalt Å kjenne kroppen sin og lære hva den kan Å si ifra om det som er vondt	Å være inkludert i barnegruppen og ha god relasjon til andre barn Å få leke! Å ha trygge og inspirerende voksne rundt seg Å oppleve mestring av stadig vanskeligere fysiske og mentale utfordringer Å utforske og forstå stadig mer av verden rundt seg Å klare å kommunisere stadig bedre med andre – gleden av å kunne sette ord på egne følelser, behov og ønsker Lære om kroppens sanser og funksjoner Lære om gode og vonde hemmeligheter – si ifra!	Å delta på stadig mer avansert rollelek Å oppleve mestring, trygghet og utforsker glede hver dag Å få være den som er stor i barnehagen, og kunne hjelpe de som er yngre Å få undre seg over alt det rare som finnes, og prøve å forstå hvordan ting henger sammen Reflektere over følelser som å være glad, lei seg, sint, redd, ensom, føle skam Lære å respektere egen og andres kropp (kroppsregler) Lære om forskjeller – det finnes mange måter å være på (kjønn, etnisitet, hudfarge, familie, relasjoner)

3. Digital barnehage

Barn vokser i dag opp i en verden full av ulike digitale verktøy. En kombinasjon av barns tradisjonelle leker og digitale verktøy lar barna utforske verden fra forskjellige perspektiver.

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn.

Personalet skal:

- utøve digital dømmekraft når det gjelder informasjonssøk, ha et bevisst forhold til opphavsrett og kildekritikk og ivareta barnas personvern
- legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe nytt gjennom digitale uttrykksformer
- vurdere relevans og egnethet og delta i barnas mediebruk
- utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna.

Digitale verktøy er en del av barns mediekultur og noe barna ofte får erfaringer med fra de er helt små. I vår barnehage ønsker vi å legge til rette for en bruk av digitale verktøy som nettopp et *verktøy*. Vi ønsker at barna gjennom bruken av blant annet iPad og PC skal få utfolde sin kreative sans sammen med kommunikasjon, samarbeidsevner og lekeglede. Barna skal få erfaringer med å bruke iPad til mer enn spill og film, og være *produsenter* framfor *konsumenter*. Bruk av digitale verktøy i barnehagen kan være med på å utjevne sosiale skiller, samt være en bro til skolehverdagen.

Våre verktøy: iPad, PC, Smartboard, projektor, digitalt mikroskop, blue-bot og digitale kameraer.

Progresjonsplan for satsingsområdet Digital barnehage		
1 – 2 år	3 – 4 år	5 – 6 år
Barna skal få begynnende erfaring med digitale verktøy Lek med bilder og historier, sang og musikk på iPad og smartboard Sanserek/opplevelser med lys, former og farger ved bruk av projektor Bruk av kopimaskin; kopiere hendene eller kosedyret sitt, eller finne bilder på nettet som vi printer ut sammen.	Barna skal få større erfaring med bruk av digitale verktøy til å uttrykke seg og finne informasjon Fotografere situasjoner og gjenstander barna er opptatt av, f.eks. på tur Skrive ut bilder, bruk av kopimaskin Gjenkalle turer med å vise bildene på smartboard e.l. Bruke som utgangspunkt for samtale Få erfaring med bruk av digitalt mikroskop	Få erfaring med å bruke digitale verktøy til å kommunisere og uttrykke seg gjennom f.eks. fotografering og digital fortelling. Få erfaring med å skape og produsere animasjonsfilm og digital fortelling (erfaring med å samarbeide i læringsprosesser) Bruk av digitalt mikroskop Lage egne QR-koder Begynnende erfaring med personvern; kan jeg få lov til å ta bilde av deg? Kan jeg bruke bildet?

4. Uteliv

Vi ønsker å gi barna varierte naturopplevelser, både i barnehagen og på tur, og bruker naturen aktivt gjennom hele året. Å være ute i naturen inspirerer til utforsking, lek og læring. Nysgjerrighet og felles refleksjon rundt årstidenes endringer og ulike sammenhenger i naturen gir både gode samtaler, opplevelser og ny kunnskap.

I et naturmiljø søker barna motoriske utfordringer ut i fra egne forutsetninger. Både grov- og finmotoriske ferdigheter utvikles og sanser stimuleres. Ulennt terreng gir morsomme og naturlige hinderløyper. Barna klatrer og balanserer igjen og igjen, og finner nye og krevende utfordringer når det blir for lett.

Vi har flere flotte turplasser i barnehagens nærområder med variert terreng, plante- og dyreliv. Noen turplasser innbyr til klatring i trær eller lek med vann, andre steder passer det godt å henge opp en slenghuske eller balansetau. På alle våre turplasser kan barna få et mangfold av naturopplevelser, oppleve naturen som arena for lek og læring, og utvikle forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen. Å lære gjennom lek, utforsking og egen erfaring fremmer forståelse, tilhørighet og omsorg for naturen.

Progresjonsplan for satsingsområdet Uteliv		
1 – 2 år	3 – 4 år	5 – 6 år
Utetid i barnehagen hver dag Lek med sand, vann, pinner, kongler, blader, steiner Fokus på det nære – en meitemark, en sommerfugl! Sanseopplevelser (vått, kaldt) Korte turer utenfor barnehagens gjerde når barna er klare for nye opplevelser	Utetid hver dag Turdager med sekk og matpakke til turplasser i nærmiljøet Opplive lek og utforsking i naturen Mestre ulendt terreng, lett klatring Bruke naturmaterialer i leken Bli sterk og trygg på egen kropp. Løpe og ake, fryde seg over å være ute.	Opptil tre turdager i uken Naturen som lekeplass Føle tilhørighet og omsorg for naturen på plasser vi er ofte Undring og utforsking av alt barna oppdager i naturen Lære mer om det barna blir opptatt av – bruke naturhåndbøker og finne informasjon på internett. Etterarbeid. Orientering i naturen

Barnehagens verdigrunnlag

1. Barn og barndom

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Å møte barnas behov for omsorg trygghet, tilhørighet og anerkjennelse, og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen.

Vi skal møte barna som individer, med ulike forutsetninger, perspektiver og erfaringer. Barnehagen skal bidra til at barna utvikler et positivt forhold til seg selv, de skal møtes med empati av kloke voksne, som omsorgsfullt kan veilede dem gjennom lek, læring og danning.

Barna skal få utvikle seg i sitt eget tempo. Selv om tilrettelagte aktiviteter og lek i barnegruppen ofte resulterer i mange mestringsopplevelser og stort læringsutbytte for barna, er ikke *undervisning* og læringsmål barnehagens form. Barnas verden består av lek og vennskap. Vi ivaretar barndommens egenverdi ved å legge gode rammer for lek og utforsking i et trygt og inspirerende miljø. Dette gjør vi ved å anerkjenne barnas lek, bruke naturen som læringsarena og ved å være gode rollemodeller og veiledere for barna.

2. Demokrati

Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter.

Barnehagen skal bidra til at barna får forståelse for, og slutter opp om, demokratiske verdier og normer som ligger til grunn for det samfunnet vi har i dag. Dette betyr at demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap er verdier barna skal erfare i barnehagen.

Barna blir veiledet til å lytte til hverandre og ta hensyn til hverandre. Dette faller ikke nødvendigvis så naturlig for barn i barnehagealder, men mange slike erfaringer danner etter hvert gode holdninger hos barna.

3. Mangfold og gjensidig respekt

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

Vi skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent som den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Dette gjør vi ved å bekrefte at det er greit å være som man er, alle trenger ikke være like.

4. Likestilling og likeverd

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet. Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.

FNs *meneskerettighetserklæringen* står sentralt for å sikre alle mennesker grunnleggende rettigheter. Barnehagelovens § 2 gir klare føringer på hva barn skal møte i sin hverdag i barnehagen. Dette mandatet er et stort ansvar, som vi må forvalte på en god måte.

Et tidligere prosjektarbeid (*Likestilling/likeverd: Gir vi alle barn like muligheter i leken?*) handlet om voksnes forventninger til barna, knyttet til kjønn. Det førte til mer bevisst praksis i møte med det enkelte barn, og med hensyn til hvilke aktivitetene vi tilbyr barna. Vi skal la alle barn få mulighet til å delta på samme aktiviteter i løpet av dagen, uavhengig av kjønn. Barna velger selv lekemateriell og hvilke aktiviteter de vil delta på.

5. Bærekraftig utvikling

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever til naturen.

Vi er en barnehage som legger vekt på uteliv. Det innebærer at vi oppsøker skog og natur på utedagene våre. Mål for turene er ofte utforskning, lek og læring. Fra de yngste, som fasineres av en liten larve på fingeren, til de eldste barna som reflekterer over sammenhenger i naturen, legger vi til rette for en gradvis progresjon. Gode naturopplevelser gir barna et nært forhold til naturen og fremmer et ønske om å ta vare på «vår» turplass.

Lommedalen barnehage har i flere år blitt godkjent som miljøbarnehage, og er blitt sertifisert med *Grønt flagg*. Vi jobber systematisk med barna om å sikre bærekraftig utvikling gjennom ulike prosjektarbeid og opplæring om miljø. Tema for arbeidet 2022-2023 med grønt flagg er **vann**.

Vi ønsker at alle barnehagebarn skal ha følgende grunnleggende miljøkompetanser når de begynner på skolen:

- Vi har fokus på sporfri ferdsel i naturen.
- Vi tar vare på dyr og planter
- Vi kildesorterer mat, plast, papir, glass og metal
- Vi har fokus på papir og vannforbruk

6. Fysisk og psykisk helse

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Psykisk helse – arbeid mot mobbing

Barnehagen skal være et trygt og samtidig utfordrende sted der barn kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. De skal få støtte til å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Vi jobber aktivt for at vår barnehage skal ha et inkluderende miljø, et sted der

trygge og nære voksne trøster, støtter, hjelper barna til å reflektere over egne handlinger, og veileder dem i utfordrende situasjoner og i konflikter med hverandre.

I barnehagen kan begrepet mobbing bety utenforskap og avvising. Vennskap og gode sosiale relasjoner er en viktig forebygging av dette.

Gjennom hele året jobber vi med å lære barna **sosial kompetanse** via samtaler, veiledning, støtte og bekreftelse. Vi løfter opp ulike temaer i rollespill, bøker eller lek. Vi bruker blant annet samtalebilder om Marius Mus som utgangspunkt for samtaler og refleksjon sammen med barna.

Aktiv medvirkning og godt samarbeid med foreldrene er avgjørende dersom utestenging/mobbing oppstår. Det er utarbeidet en handlingsplan mot mobbing i Bærumsbarnehagen:

[Plan for å sikre barna et godt psykososialt miljø](#). Denne planen samler kunnskap, metoder og plan for gjennomføring av foreldresamarbeid og videre arbeid i barnehagen dersom utestenging oppstår i barnegruppen.

Vi skal jobbe systematisk for å opprettholde et godt miljø og forebygge mobbing ved:

- Forebyggende arbeid er å være til stede der barn er, og passe på at hvert barn opplever fellesskap og tilhørighet.
- Alle barn skal bli sett og ivaretatt. Personalet jobber aktivt med å oppmuntre og anerkjenne barna, samt å hjelpe og støtte dem til å knytte vennskap.
- Stanse all negativ atferd og åpne for refleksjon over egen og andres atferd.
- Være gode rollemodeller i hverdagen.
- Kartlegge det sosiale miljøet på avdelingen. Er miljøet barna imellom preget av gjensidig omsorg? Har alle barn noen å leke med?
- Kartlegge voksnes relasjoner til enkeltbarn. Oppfølging av relasjonsskjemaene.
- Barneintervju, samtale med de eldste barna om trivsel og relasjoner i barnehagen.
- Oppfølging av eventuelle trivselstiltak.

Seksuell helse

Helse- og omsorgsdepartementet kom i 2016 med en strategi for god seksuelle helse som heter «[Snakk om det!](#)». Denne setter fokus på hvor viktig det er for mennesker å ha et godt forhold til egen kropp og seksualitet, og hvor viktig det er at man allerede i barnehagen begynner dette arbeidet:

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Barna oppdager og utforsker sin egen seksualitet, kjønnsidentitet og seksuelle identitet og stiller spørsmål relatert til kropp, kjønn og reproduksjon allerede fra 3–4-årsalder. Kunnskap om kropp, følelser og relasjoner er viktige forut-setninger for at barnet utvikler mestringskompetanse for egen helse, og legger grunnlaget for en helsefremmende livsstil og valg senere i livet.

Dette er ikke bare viktig for at barn skal være trygg og glad i egen kropp, men også i kampen mot overgrep. Et barn som vet hvordan kroppen fungerer, hva som er fint, godt og greit, vet også hva som *ikke* er greit.

I barnehagen jobber vi med grenser, både å sette grenser for oss selv og å respektere andres. Vi lærer om hva alle kroppsdelene heter, om gode og vonde hemmeligheter og at vi kan bestemme over vår egen kropp.

Fysisk aktivitet

Fysisk lek er en del av barnas hverdag, både på egenlagde hinderløyper inne i barnehagen, på puterommet, på utelekeplassen og på tur i skogen. Vi voksne må noen ganger sette rammer (av sikkerhetstilsyn), og andre ganger oppfordre barn til å utfordre egne grenser.

I løpet av tiden barnet går i barnehagen utvikler det motoriske ferdigheter og lærer å beherske kroppen sin. Barna får også kunnskap om sunn mat, hygiene, hvordan kroppen fungerer, gode vaner og lærer litt om hvordan de kan ta vare på egen helse.

Måltider og matlaging

Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Vi skal legge til rette for at barna kan oppleve matglede og matkultur. Måltidene er også en arena for sosial kompetanse og inkluderende fellesskap, og vi er opptatt av at det vi tilbyr barna, skal være sunn og variert mat. Vi serverer smøremat to ganger i uken.

Til øvrige måltider har barna med matpakke. Vi oppfordrer foreldrene til å lage sunne og varierte matpakker, med frukt/grønt hver dag. Barna får servert melk eller vann til måltidene.

Når vi spiser i barnehagen, deltar barna med å dekke bordene, og får samtidig trening i å telle og regne antall tallerkener og stoler til hvert bord. Ved måltidene er det rom for de gode samtalene, samtidig som barna lærer ferdigheter som å smøre mat og hva som er god sosial kompetanse i forbindelse med måltider.

Noen ganger lager vi mat ute eller på tur – alt fra å røre selvplukkede bær, lage ostesmørbrød, pinnebrød eller å poppe popcorn på bålet.

Barnehagens formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede. Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.

1. Omsorg

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati, nestekjærlighet og god selvfølelse. Barnehagen skal aktivt legge til rette for gode og omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Barna krever voksnes nærvær, både fysisk og mentalt. Barn som opplever omsorg og trygg tilknytning til voksne, utvikler tillit til seg selv og gode relasjoner til andre. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og komme til uttrykk når barn leker og lærer.

God omsorg gir robuste barn, som gradvis kan ta større ansvar for seg selv.

Barnehagen skal være et trygt og godt sted å være. Personalets oppgave er å være en trygg base som barna kan komme til. Vi skal være sensitive til barnas signaler og hjelpe dem å håndtere følelser, sette grenser, utforske og forstå verden, delta i lek med andre barn.

- Trøst når det trengs, et fang og en klem – vi vil være trygge voksne, en «ladestasjon»
- En utstrakt hånd - små klapp og et smil - et usikkert barn får et bekreftende blikk
- Vi er til stede og lydhøre for barnas signaler
- Vi er bevisst på å være gode rollemodeller for barna
- Et barn som vil prøve selv, får tid og støtte - og en oppmuntrende kommentar
- Barn blir tatt på alvor og har medvirkning på sin egen hverdag

2. Lek

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek. Vi skal observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser. Vi skal veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre.

Vi er opptatt av at barna selv skal formulere rammene for leken. Vi voksne skal være lydhøre for hva barn uttrykker gjennom leken, og ikke bruke barnas lek som arena for målrettet læring. Likevel mener vi at voksne både kan og skal utvide leken ved å gi barna innspill, kunnskap og rammer.

Via lek kan barna lære:

- at alle kan bestemme litt – etter tur.
- å bygge opp og ta vare på vennskap.
- å forhandle om roller og posisjoner i et sosialt fellesskap, der alle gir og får.

- de utvikler og styrker sin identitet og selvfølelse.
- den gode leken skaper trygghet, tilhørighet, anerkjennelse, mestring og en følelse av aksept og samhold.
- å ta ulike roller, å forhandle og å inngå kompromisser
- å kommunisere på ulike plan.
- å bearbeide ulike opplevelser, å utvikle tanker og fantasier, og å løse konflikter.

Lek har stor betydning for barns utvikling. Barnehagen skal ha lekemiljøer i barnehagen som gir barn med særskilte utfordringer rom og muligheter for å være den beste versjonen av seg selv i lek og samspill med andre barn. Vi vil at alle barn skal ha venner i barnehagen og oppleve glede og mestring ved å leke sammen med andre.

For å stimulere og utvikle gode samspillsferdighetene hos barn skal vi:

- Være lydhøre og observante på barnas engasjement og initiativ, og gi barna tid og rom for medbestemmelse
- Tilrettelegge for lek, både i hverdags situasjoner og i læringsaktiviteter. Vi danner lekegrupper ved behov, for å sikre at hvert enkelt barn opplever seg som en del av det sosiale fellesskapet
- Ha ulike typer lekemateriell som stimulerer til rollelek lett tilgjengelig, både inne og ute
- Være voksne som deltar i leken, direkte eller indirekte ved å inspirere og utvide leken, støtte enkeltbarn, hjelpe med konflikthåndtering, sette grenser, sikre samspill og trygghet

3. Læring

Barnehagen skal tilby et stimulerende miljø for barna, der deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre skal støttes. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes og stimuleres. De skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine lærings-prosesser. Vi skal sørge for at alle barn kan få rike og varierte opplevelser og erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser.

Fokus og engasjement er en forutsetning for læring. Personalet skal være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement og legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter. Vi skal også støtte barnas refleksjoner rundt ulike fenomener, temaer og situasjoner, og skape forståelse og mening sammen med dem. Barnas nysgjerrighet, utforskertrang og kreativitet er den beste basen for læring.

Det skjer mye læring i de faste hverdags situasjonene – måltid, matlaging, påkledning, skift. Barna lærer praktiske ferdigheter, kunnskap, selvhjelpenhet og sosialt samspill.

4. Danning

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet, og samtidig verdsette individuelle uttrykk og handlinger. Vi ønsker at barna skal forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet.

Gjennom samspill, dialog, lek og utforsking skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer.

5. Vennskap og fellesskap

Felles opplevelser og daglig samvær i trygge, inspirerende omgivelser, er et godt grunnlag for å utvikle fellesskapsfølelse og vennskap mellom barna. Gjennom leken tar barna kontakt med hverandre, de lærer, bearbeider opplevelser og utvikler seg gjennom samhandling med andre.

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre. Dette utvikles gjennom sosialt samspill. Alle barn skal erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i et positivt samspill med andre. Barnehagen legger aktivt til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap, både i leken i hverdagen og gjennom våre planlagte aktiviteter.

En del av den sosiale kompetansen består i å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov. Dette trenger mange barn støtte til, og er en del av den bevisste voksenrollen personalet i barnehagen må inneha.

Barnehagens arbeidsmåter

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert.

I barnehagen veksler vi mellom planlagte pedagogiske aktiviteter i små eller store grupper og å støtte lek som barn tar initiativ til selv. Siden vi legger vekt på helhetlig læring og barndommens egenverdi, vil barna sjelden forstå at arbeidet i barnehagen er planlagt og blir dokumentert. Barna skal møte voksne som tilrettelegger for utviklende opplevelser og som støtter og veileder i nært samspill med dem. Vi ønsker at barna skal være i et inspirerende miljø, preget av godt samspill, humor og glede. Vi har konstruksjonsaktiviteter, rollelek med utkleddingstøy, kjøkkenutstyr eller egenlagde rekvisitter, formingsaktiviteter, fysisk lek, realfagsaktiviteter, turer og språkstimulerende aktiviteter.

Hvordan vi som voksne møter det enkelte barn er avgjørende for barnets videre utvikling. For å møte hvert enkelt barn likeverdig, må personalet inneha god relasjonskompetanse og verdsette trygg tilknytning som basis for alt vi gjør i barnehagen.

1. Barns medvirkning

Barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Barn må møtes med anerkjennelse. Derfor er holdningsarbeid i personalgruppen viktig. Vi arbeider regelmessig med dette gjennom faste veiledningsmøter, avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager. For oss handler barns medvirkning først og fremst om hvordan vi som voksne tenker om og ser på barn. Det viktig å skille på hva barn KAN bestemme og hva vi voksne MÅ bestemme.

Medvirkning handler om å bli lyttet til, bli spurt og å ha påvirkningskraft. Medbestemmelse vil si å bestemme sammen med andre, og ha innvirkning - et begynnende demokrati.

I vår barnehage skal barna møte voksne som:

- er i stand til å tolke små barns kroppslige og nonverbale kommunikasjon
- kan lytte til barna og etterspørre deres meninger og opplevelser, og tar hensyn til dette i det daglige arbeidet
- kan kommunisere med barna på en måte som gjør at de opplever at de er betydningsfulle og viktige
- tar ledelsen når barnet er sliten, trøtt eller har det litt vanskelig
- begrunner hvorfor vi tar de valgene vi tar
- hjelper barnet til å utvikle positiv selvfølelse, for eksempel ved å gi ros for innsatsen når barnet mestrer noe nytt.
- fungerer som veiledere for barna

Barna skal aktivt oppmuntres til å gi uttrykk for sine tanker og meninger. De skal møte anerkjennelse for sine uttrykk, og de skal få utforske og prøve ut. Barna skal erfare tydelige og ansvarsfulle voksne, som byr på seg selv og tar hensyn til både enkeltbarnet og barnegruppen. Barna skal også delta i planlegging og evaluering, alt etter alder og forutsetninger.

2. Progresjon

Progresjon i barnehagen betyr at alle barn skal lære, utvikle seg og oppleve fremgang. Vi skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Vi skal utvikle og bygge videre på barnas interesser og gi dem varierte erfaringer og opplevelser. Noen ganger er aktiviteten tilpasset hele gruppen, andre ganger velger vi å tilrettelegge for aktiviteter tilpasset noen få, eller kanskje bare ett barn. Om alle barn får det samme tilbudet hvert år, har de yngste ikke noe å se frem til. De eldste vil nok kjede seg om alt repeteres hvert år. For at barna skal oppleve mestring og utvikling er det viktig at mange av aktivitetene er akkurat passe utfordrende.

3. Pedagogiske verktøy

CLASS (Classroom Assesment Scoring System):

I TETT PÅ skal CLASS (Classroom Assesment Scoring System), som tidligere nevnt, brukes som verktøy for å måle og forbedre kvaliteten i bærumsbarnehagen. Det innebærer at personalet jobber kontinuerlig med de ulike domenene, dimensjonene, indikatorene og atferdsmarkørene. Alle pedagogene er sertifiserte Class observatører. Det er også felles fagdager og personalmøter med fokus på CLASS-dimensjoner, samt at avdelingene blir observert og får tilbakemeldinger på observasjonene. Se også fra s. 3 om TETT PÅ.

Trygghetssirkelen

Circle of security, COS, er en modell for å analysere og forstå barns atferd, følelser og behov. Vi har forskningsbasert kunnskap om barns behov for **trygg tilknytning** til voksne som basis for å kunne

utforske, leke og lære. Trygghets sirkelen viser barns vekslning mellom behov for «lading» hos en trygg voksen og utforsking av alt som er nytt og spennende. I praksis betyr det at vi er oppmerksomme på barns behov og er tilgjengelige for barna ved at vi opptrer som «ladestasjoner» for de som trenger et fang, litt trøst eller en klem.

Når det er mulig følger vi barnets behov. Når det er nødvendig tar vi ledelsen ved å støtte eller styre barnet. Den voksnes rolle er å være «*større, sterkere, klokere og god*».

Konflikthåndteringsmodellen:

Konflikthåndteringsmodellen er et verktøy vi bruker for å hjelpe barna i å finne løsninger på konflikter, og etter hvert klare å løse problemene selv. Vi lærer barna å sette ord på hva som skjedde, hvilke ønsker og følelser som ligger bak konflikter, og å lytte til hverandre. Å bli møtt av en klok og rolig voksen, som ønsker å høre begges sider, og som undrer seg sammen med barna om hvordan man kan finne en løsning, bygger barnas sosiale kompetanse og øker deres samspillsferdigheter. Samtidig fremmer det barnas selvhevdelse når de klarer å fremme egne forslag til løsninger og kan fremsette krav og synspunkter på en passende måte.

LØFT-modellen:

Det er godt å kjenne at man har en trygg plass i den sosiale gruppen – at andre blir glad når du kommer. Det sosiale samspillet kan være utfordrende, men ved å ha en løsningsfokuset tilnærming til barna framfor å fokusere på det negative eller ting som *ikke* fungerer, bidrar vi til å gi barnet en god plattform for egne valg og tro på egne muligheter.

Personalets oppgave er å gå på «lysglimtjakt» i barnehagen - vi jakter på det som fungerer godt hos barnet. Veiledning skjer ved at vi setter ord på det barna mestrer – «Så fint at du hjalp Petter!», «Nå så jeg at du delte med Ida!»-

Det vi gir mye positiv oppmerksomhet til, får vi mer av!

Overganger

Når barnet begynner i barnehagen – tilvenning

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Småbarn har grunnleggende behov for trygghet, forutsigbarhet og stabilitet. De er avhengig av tilgjengelige voksne for trøst og trygghet for å kunne ha fokus på utforskning og læring. Trygghet og tilknytning er grunnlaget for all utvikling, læring og lek. Barnet blir møtt av en *primærkontakt* som har hovedansvaret for å hjelpe barnet med å bli kjent med andre barn og voksne på avdelingen, for siden å utvide til å bli kjent på huset. **Tilvenningstid** ved oppstart er individuell, og

sammen finner vi ut hvordan tilvenningen for det enkelte barn bør være. Vi anbefaler at de yngste barna har korte dager i barnehagen i starten.

Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe

Barna som fortsetter i barnehagen etter sommeren opplever ofte store endringer de må venne seg til. De er blitt litt eldre, det er kanskje noe nytt personale, noen venner har sluttet og andre barn har begynt på avdelingen. Barnas sosiale posisjon er endret, og alle skal finne sin plass i den nye gruppen. I barnehagen setter vi ord på dette i samlingsstund og «her og nå-samtaler» med barna.

I løpet av barnehagetiden vil de fleste barn bytte avdeling, for eksempel fra småbarnsavdeling til storbarnsavdeling. For at det skal bli en lettere overgang, har vi besøksdager på ny avdeling, slik at barna skal få tid til å bli godt kjent med nye barn og voksne, samt rommene, før flyttingen skjer.

Ved overflyttinger til annen barnehage overføres relevant informasjon om barnet på eget skjema; *overførings-skjema mellom barnehage og skole*. Foreldre og de pedagogiske lederne samarbeider om utfylling av dette skjemaet.

Fra barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.

Bærum kommune har fastsatte rutiner for [overgang fra barnehage til skole](#).

Dette er en stor overgang, og vi jobber systematisk med å forberede barna på denne endringen det siste året i barnehagen. I «Spøkelsesklubben» er arbeidet tilpasset fem-/seksåringene; de tilbys ekstra turdager, med bl.a. lengre turer, realfagsprosjekter og skiskole. Etter et samarbeid med skolene i nærmiljøet har vi valgt å sette ekstra fokus på **sosiale ferdigheter, lek, uteliv, motoriske ferdigheter, trafikk, brannvern, digitale ferdigheter, samt lek med tall og bokstaver**.

Disse områdene vil gi barna et godt grunnlag for videre læring og utvikling i skolen.

Barnehagen og skolen(e) samarbeider om ulike overgangsobjekter for skolestarterne; en bok, en sang, en regeltekst o.l. slik at barna møter noe kjent fra barnehagen når de starter på skolen.

Vi har formaliserte samarbeidsmøter mellom pedagogisk leder i barnehagen og den enkelte skole i forkant av skolestart. I samarbeid med foreldre overføres relevant informasjon om barnet til skolen, jfr. *Overførings-skjema mellom barnehage og skole*. Våren før skolestart forberedes barna på skolestart ved bl.a. miniskoledag og mini-SFO. Skolestarterne har egen avslutningsfest i barnehagen med utdeling av diplom.

Etter at barna har begynt i første klasse, inviterer vi dem til en besøksdag i barnehagen.

Barnehagens fagområder

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter.

Barnas lek skal være grunnlag for arbeidet med fagområdene, og barnas rett til medvirkning skal ivaretas. Hvert fagområde i rammeplanen dekker et vidt læringsfelt og vil sjelden opptre isolert, for eksempel i temaopplegg og i forbindelse med hverdagsaktiviteter. Arbeidet med fagområdene tilpasses barnas alder, interesser, kunnskap og ferdigheter.

1. Kommunikasjon, språk og tekst

Språkstimulering er viktig. Barna skal videreutvikle ordforråd og begrepsforståelse, og få erfaring med rim, rytme, lyder og ord gjennom lek med språk, høytlesing, fortelling, sang og samtale. Vi skal støtte barns utforskning av lekeskrift og bokstaver. Stimulering av barnas språkutvikling er en viktig del av TETT PÅ og føringene i Standard for språkarbeid i Bærumsbarnehagen. Se også fra s. 5 om vårt språkarbeid.

2. Kropp, bevegelse, mat og helse

Vi skal arbeide for at barna får positiv selvoppfatning gjennom lek og kroppslig mestring. Barna skal videreutvikle motoriske ferdigheter og kroppsbeherskelse, mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer, få allsidige utelivserfaringer, lære om hygiene, sunn mat og god helse. Se mer under kapitlene om livsmestring og helse i årsplanen.

3. Kunst, kultur og kreativitet

Barna skal få estetiske erfaringer med billedkunst, kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Barna skal selv få uttrykke seg estetisk og bruke fantasi, kreativitet og skaperglede.

Barns møte med ulike kulturer og tradisjoner legger grunnlaget for respektfull samhandling mellom ulike mennesker. Vi er opptatt av å formidle ulike tradisjoner, som til sammen skal skape en tilhørighet for alle barn. Bevissthet om egen kulturarv og delaktighet i andre kulturer skal bidra til at barn kan sette seg inn i andres ståsted.

4. Natur, miljø og teknologi

Barna skal få erfaring, kunnskap og forståelse for naturen. Barna skal oppleve et mangfold av naturopplevelser, og bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring. Vi skal legge til rette for barnas nysgjerrighet på naturvitenskapelige fenomener, la dem oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Barna skal oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, lære, utforske, og mestre nye utfordringer. Undring over alt som vokser og lever *mens man er midt i det*, er et

godt utgangspunkt for læringsaktiviteter om både miljø og natur. Barna får erfaring med digitale verktøy på tur, for eksempel digitalt mikroskop.

5. Antall, rom og form

Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter utvikler barna sin matematiske kompetanse. I lek skal barna få erfaring med form og mønster, størrelser, tallklassifisering, vekt, volum, tid og avstander. Vi skal styrke barnas nysgjerrighet og utforskertrang, og støtte barnas evne til problemløsning.

Vi vil at alle barn skal oppleve undring og glede knyttet til matematikk og naturfag. Barnehagen som læringsarena og som første trinn i utdanningsløpet vektlegges i økende grad. I Lommedalen barnehage legger vi til rette for mange aktiviteter som ligger under fagområdene «Antall, rom og form» og «Natur, miljø og teknikk» – eller realfag. Gjennom lek og tilrettelagte aktiviteter ute og inne lærer barna om matematiske emner som romorientering, mengder, størrelser og geometriske former, samt naturfagemner som dyr, planter, vann, luft, ild, temperatur og naturvern.

6. Etikk, religion og filosofi

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet (*Barnehageloven*). Barnehagen skal bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft, og prege verdier, normer og holdninger hos barna. Vi skal støtte barnas undring og refleksjon, og bidra til å utvikle toleranse og respekt for andre mennesker.

Barna skal bli kjent med religioner og livssyn, høytider og merkedager som er representert i barnehagen. De eldste barna får tilbud om å være med i kirken til jul og påske. Foreldrene kan reservere seg mot deltagelse på kirkebesøk.

7. Nærmiljø og samfunn

Barns medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for deltagelse i et demokratisk samfunn. Vi vil gi barna en erfaring med lokale tradisjoner og institusjoner. Barna skal få utforske og oppdage nærmiljøet sitt - dette skaper tilhørighet, og lærer dem å orientere seg i nærmiljøet. Vi skal også lære dem om kulturelt mangfold og ulike levevis, hjelpe dem å møte andre med tillit og nysgjerrighet, samt å ta demokratiske avgjørelser.

Samene har status som et urfolk i Norge, og barna i vår barnehage blir kjent med samenes tradisjonelle kultur og leveste i Samisk Uke hver februar.

Trafikksikker kommune

Trygg Trafikk har, i samarbeid med fylkeskommunene, utarbeidet kriterier for godkjenningsordningen *trafikksikker kommune*. Bærum kommune er blitt godkjent som en trafikksikker kommune, og skal arbeide godt, målbevisst og helhetlig med trafikksikkerhet. For oss betyr det bl.a. trafikkopplæring i barnehagen, og at vi stiller krav til busselskap og drosjer om belter og

trafiksikker atferd ved kjøp av transporttjenester. Barnehagens ansatte kjenner rutiner for håndtering av uforutsette faresituasjoner og hendelser på turer. og hvordan vi skal ivareta sikkerheten på turer til fots, med bil eller kollektivtransport.

Trafikkopplæringen i barnehagen:

- Barna lærer trafikkregler for fotgjengere.
- Barna lærer om bruk av sansene sine i trafikken.
- Barna lærer om bruk av bilbelte, sykkelhjelme og refleks.

Samarbeid med barnas hjem:

Barnehagen har rutiner for å ivareta barnas sikkerhet ved barnehagens parkeringsplass og port. Foreldre/foresatte er pliktig å sikre barna på vei til og fra barnehagen. Trafiksikkerhet og trafikkopplæring er tema på foreldremøter. I september markeres «Bilfri dag» i barnehagen.

Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Den enkelte barnehage står fritt til å velge metoder og omfang ut fra lokale forutsetninger og behov. Gjennomføringen av planene må være så fleksibel at det er rom for spontanitet og barns medvirkning. (Rammeplan)

Planlegging

Planlegging gir grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. Planleggingen er utgangspunkt for refleksjon og utvikling av barnehagens pedagogiske praksis. Planleggingen er med utgangspunkt i kunnskap om barns trivsel og utvikling, og den baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

Vi planlegger det pedagogiske arbeidet med enkeltbarn, med grupper av barn og for hele avdelingen. Dette arbeidet ledes av de pedagogiske lederne, mens hele personalgruppen deltar i gjennomføringen av planer og mål. I forkant av hver periode sendes en månedsplan eller periodeplan til foreldrene.

Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

Både barn, foreldre, personalet og barnehageeier er med på å evaluere arbeidet i barnehagen. Dette bruker vi som grunnlag for utvikling, og for å lage nye planer for neste barnehageår. Vurdering og evaluering skjer løpende gjennom året.

Barna	<ul style="list-style-type: none">• Samlingstund – gruppesamtale med barna.• Barnesamtaler - lytte til og ha gode samtaler med barna i hverdagen• Observasjon av barnas lek, ønsker og interesser• Etterarbeid med barnegruppen etter arrangementer og temajobbing – hvordan var dette?
-------	--

Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Daglig utveksling av informasjon med personalet ved levering og henting • Foreldresamtaler (utviklings- og trivselssamtale) to ganger i året • Foreldremøter to ganger i året • Oppstartsamtaler og besøksdager • SU-møter (samarbeidsutvalget) med representanter fra foreldregruppen flere ganger i året. • Brukerundersøkelse hvert andre år.
Personalet	<ul style="list-style-type: none"> • Månedspan/periodeplan evalueres med «Pedagogisk tilbakeblikk» - evaluering av periodens mål, og viser barnehagens arbeid i tekst og bilder. • Avdelingsmøter, med planlegging, refleksjon og evaluering hver annen uke • Personalmøter (kveld) 8 ganger pr. år. Veiledningsgrupper og faglig påfyll • Planleggingsdager fem dager pr. år. Kvalitetsutvikling av det pedagogiske arbeidet, samt personalarbeid • Medarbeidersamtaler og målsamtaler med styrer • Kulturkartlegging og medarbeiderundersøkelser

Barna skal ha mulighet til å medvirke til å utforme barnehagens tilbud, og deres erfaringer og synpunkter er helt nødvendig. Samtaler med, og tilbakemelding fra foreldre/foresatte og SU vil også være en viktig kilde til vurderingsarbeidet.

Konkrete tiltak i det interne vurderingsarbeidet:

Pedagogisk leder, i samarbeid med avdelingsteamet, evaluerer avdelingens arbeid for å se om det er samsvar mellom planer og gjennomføringen av disse. Ved å følge opp innholdet i Lommedalen barnehages årshjul, sikrer vi systematisk arbeid med relasjonskvaliteten mellom ansatte og barn. Vi har ulike metoder til å analysere det sosiale miljøet på avdelingen og å kartlegge behov for tiltak innen samspill og relasjoner.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Foreldrene får et «pedagogisk tilbakeblikk» med evaluering av ukens/periodens målsetting. Vi bruker både tekst og bilder, som til sammen gir en helhetlig dokumentasjon av avdelingens pedagogiske arbeid. Evaluering av barnehageåret og ulike temaarbeid blir også gjennomført av lederteamet, og av hele personalet på personalmøter og planleggingsdager.

Tverrfaglig samarbeid

Helhetlig tenkning og tverrfaglighet er viktig for at hvert enkelt barn i Bærum kommune skal motta et treffsikkert og helhetlig tilbud. Når foresatte og pedagogisk leder vurderer at det er behov for ekstra oppfølging av et barn, kan barnehagen *i samarbeid med foreldrene* kontakte andre instanser med spesialkompetanse. En slik instans kan være veiledningssenteret, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), logoped, fysioterapeut, helsestasjon, spesialpedagog, språksenteret, skole, barneverntjeneste, fastlege, barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) og psykisk helsetjeneste for barn og unge (SBU).

Plan for kompetanseutvikling

Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon, slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer.

Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse. Gjennom ulike kompetansetiltak kan de ansatte styrke sin kompetanse og pedagogiske praksis i tråd med rammeplanen. Se også side 4 om [Tett På – Kvalitet i bærumsbarnehagen](#). Vi har fagdager og sertifisering av observatører i høst, og starter systematisk veiledning og endrings-arbeid fra januar 2021.

Vi har også et samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge gjennom regional ordning for kompetanseutvikling. Stikkord for dette arbeidet er:

- Kvalitetsutvikling og endringsarbeid
- egenledelse,
- relasjonsarbeid barn – voksen
- støtte til læring og utvikling hos små barn

Barnehageåret:	
Lederteam:	Faglig refleksjon og fornyelse av egen praksis.
Avdelingsmøter:	Faglig refleksjon og fornyelse – arbeid med veiledning v/mentor. Praksisfortellinger og filming av egen praksis som grunnlag for felles refleksjonsarbeid.
Plandager og personalmøter:	<ul style="list-style-type: none">- Gruppeveiledning av personalet med temaer fra Tett På og CLASS-dimensjonene.- Implementere metode for å fremme psykisk helse, utarbeidet av Sortland kommune.
Pedagogisk nettverk område Bærums Verk:	Samlinger med pedagoger og assistenter i lokale barnehager. Fagutvikling og refleksjonsarbeid i gruppe.
Kurs, fagdager, konferanser, seminar:	Videre satsing og opplæring innen Bærums kommunes satsingsområder: Språkutvikling, livsmestring og digitale verktøy. <ul style="list-style-type: none">- Fagdag med tema barns utvikling og læring, voksnes rolle for å fremme trygg tilknytning, læring og utvikling.- Fortløpende påmelding til aktuelle kurs og konferanser.- Fagdager i forbindelse med «Tett på», og opplæring og/eller sertifisering av nyansatte.